

(dokončení z minulého čísla)

Poměrně důkladně je zpracována OR 30 h, začínající v Monografii na str. 297 popisem vad tiskových desek. Jsou zde uvedeny následující vady:

I/1 - písmeno *Á* v *NSKÁ* je dle rozšířeno, deformováno a spojeno s prstem levé ruky; poškozena je i pravá boční a horní okrajová linka. Popis této vady není zcela přesný a hlavně postrádá upozornění, že se jedná o vadu pouze na části nákladu 1. TD. Vyskytuje se na 83. ZP, které se dá spolehlivě určit podle dalších deskových vad, na což upozornil již autor [1]. Podle Průvodce [4] byla tato vada označena jako 1/83-C/4.

I/2 - písmeno *Č* v *ČESKO* je deformováno, je tenčí, dle krátce zakončeno; poškozeno je i písmeno *S* v *ČESKO* a přilehlá část okovů. V poznámce dole je uvedeno: je pravděpodobné, že se jedná o opravu - retuš. Autoři měli pravdu, jedná se skutečně o retuš velké barevné skvrny na 42. ZP 7. TD, označené jako 7/42-A/4a, která je velmi vzácná a byla skutečně retušována na části nákladu podle popisu Monografie a tato retuš byla označena 7/42-A/9b (viz příslušné vyobrazení). Na to již upozorňovali autoři [1, 2 a 3]. Tato výrazná vada, ale také retuš, jsou ozdobou každé specializované sbírky.

I/3 - bílá skvrna s barevným středem přes písmeno *Č* v *ČESKO*. Autorům Monografie se v té době nepodařilo určit příslušné ZP, což určil autor [1] a dalším výzkumem to bylo potvrzeno. Jedná se o 29. ZP na 1. TD, podle [4] označeno jako 1/29-A/4. Tato vada se bohužel vyskytuje pouze na části nákladu, takže určení ZP zůstávalo dlouho utajeno.

II/1 - tzv. "dvojitý šev" na rukávě levé paže, sahající od ramene až do levé ruky. Ani u této vady nevedli autoři Monografie ZP ani příslušnou TD. To čekalo až na autory [1] a [2], kteří ji našli na 88. ZP 7. TD. Autor [4] jí přidělil označení 7/88-A/7, i když se můžeme domnívat, že se v tomto případě jedná o typickou vadu, která byla retušována na 5. TD (označení 5/88-A/8) a na 6. TD (označení 6/88-A/8a). Žádné další varianty retuší nebyly zatím nalezeny.

II/2 - bílá skvrna mezi levou tvář a levým ramenem. U této vady určili autoři ZP přesně. Je to skutečně 14. ZP a vada se vyskytuje na 1. a 2. TD a na 3. TD už jen na části nákladu, protože byla v průběhu tisku retušována a tato retuš patří mezi nejhledanější. Je označena jako 3/14-B/9a a její varianta jako 3/14-B/9b. Na všech dalších TD byla tato vada retušována, kromě 4. TD, kde se retuš zatím nepodařilo zjistit.

II/3 - velká bílá skvrna u zápěstí pravé ruky a na začátku okovů. I u této vady určili autoři Monografie ZP jako 31 bez udání TD. ZP určili přesně a TD určili pozdější autoři jako 2. TD. Tato vada však není na celém nákladu, a proto se její přesné určení dlouho oddalovalo. Nyní je značena jako 2/31-A/4.

III P/1 - pravá trojka má dolní konec číslice prodloužen a paličkovitě rozšířen. A v poznámce dole je uvedeno: je pravděpodobné, že se jedná o opravu - retuš. ZP pole uvedeno jako 6., deska neuvedena. Musím konstatovat, že ZP je uvedeno špatně, protože se jedná o retuš, nalezenou autorem [3] na 11. ZP 7-9. TD, označenou jako 7/11-B/7. Původní vada však dosud nebyla nalezena. Přitom trochu pochybuji, zda vůbec existuje.

IV/1 - velká bílá skvrna na levém boku, zasahující hlavně pas ženy a sahající od levého prsu až k lipo-
vým lístkům. Opět nebylo určeno ZP ani TD. Přesto tato vada skutečně existuje na 94. ZP 2. TD, označena je jako 2/94-B/4, protože se vyskytuje jen na části nákladu, což pochopitelně ztěžovalo pátrání.

Na další stránce Monografie, tj. 298, pokračuje popis výrobních vad. Je však uvedena pouze jediná:

II/4 - bílé skvrny na různých místech známky, tisk z poškozených desek (tzv. "bílé ruce", "rukavice" apod.). Zde je třeba připomenout, že "bílé ruce" nejsou na žádné TD typickou vadou s přesně určeným ZP, ale vyskytují se spíše jako nahodilé vady na různých ZP a různých TD. Totéž platí pro označení "rukavice". Existují však bílé skvrny na různých místech známky, které jsou typické a u kterých je možno spolehlivě určit ZP i TD. Mohu jmenovat např. 2/61-F/4, 2/94-B/4, 2/99-D/4, 1/99-C/4 a 2/31-A/4. Je zajímavé, že se jedná převážně o vady na části nákladu, což vede k domněnce, že vznikly až ke konci tisku, nebo byly objeveny v průběhu tisku a byly odstraněny. Jsou proto dosti vzácné.

Na str. 299 pokračuje popis sekundárních retuší:

II/1 - R oprava tzv. "dvojitého švu" na rukávě levé paže (retuš se vyskytuje ve dvou alternativách). Také zde není určena TD ani ZP. Autor [1] upozorňuje, že na TD 1-4 ani vada ani retuš neexistuje, což ostatní autoři potvrzují. Na 5. TD již nacházíme tuto barevnou čáru retušování, ale vadu v celé původní podobě zatím neznáme. Retuš byla označena 5/88-A/8. Na 6. TD je retuš na tomto ZP typická a má dvě části: 6/88-B/8a a dolní pokračování v sukni jako 6/88-B/8b. Na 7. a 8. TD je tato vada - retuš markantní a má označení 7/88-A/7. Vlastně dodnes spolehlivě nevíme, zda tato podoba nebyla tou původní vadou, která byla na 5. a 6. TD retušována. Proto toto označení nemusí být zcela přesné.

II/2 - RA je známo 5 alternativ oprav bílé skvrny mezi levou tvář a levým ramenem; na všech jsou patrné stopy po odstraňování bílé skvrny; ornament mezi hlavou a ramenem je různě dokreslován, zásah je i v kresbě vlasů. Zde je správně určeno ZP 14, ale chybí údaje o TD, které podstatně ovlivňují identifikaci této retuše. Na 1. a 2. TD najdeme původní vadu (bílou skvrnu na krku) v nezměněné, neupravené podobě, také na části nákladu 3. TD, kde teprve v průběhu tisku došlo k retuši, kterou nyní značíme jako 3/14-B/9a nebo její alternativu 3/14-B/9b. Z obr. 515a v Monografii na str. 300 se nedá přesně určit, o kterou variantu jde, pouze obr. 515 je přesný a zobrazuje retuš na 6. TD, označenou jako 6/14-A/9b. Pečlivou studii těchto retuší provedl autor [1], její doplnění autor [2] a [3]. Cituji tyto autory a spoléhám na jejich tvrzení, protože některé varianty nevlastním a nemohu je tedy doložit vlastním materiálem.

Prameny:

- [1] Chvalovský, J.: Osvobozená republika 30h, říjen 1989. *
- [2] Krejny, M.: OR 30, doplněná studie, říjen 1991. *
- [3] Krejny, M.: OR 30, 1. opravy a dodatky, listopad 1992. *
- [4] Pospíšil, B.: Průvodce deskovými vadami a retuši OR 30 h, 1994. *
- [5] Buchta - Svoboda: Studie OR 185. **
- [6] Chvalovský, J.: Osvobozená republika 185 h, deskové vady a retuše, 1/1987. *
- [7] Pospíšil, B.: 1. dodatek ke studii OR 185 h, 7/1989. *
- [8] Pospíšil, B.: Souhrnná studie OR 185 h, 18/1992. *
- [9] Šablatura, S.: Osvobozená republika 250 h. **
- [10] Pospíšil, B.: Souhrnná studie OR 250 h, 25/1995. *

* Studie Společnosti sběratelů čs. knihtiskových známek

** Vročení a vydavatelé nezjištěni

Bohumír Pospíšil

